

Pesta 1/13 octomvre.

Va esf dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 40.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiuu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Epistole estetice catra o copila.*)

— Dupa Ch. Oeser. —

XIII.

Despre architectura si sculptura.

Grecii, cari (ca nici unu poporu inainte séu dupa ei) aflara in corpulu umanu tipulu si primitiv'a imagine a frumosulu peste totu, — statorira si la edificarea zidiriloru loru supremulu principiu, câ: in tôte partile particularie trebue sê domnéscă o relatiune egala si armonica in marimea si abundanti'a loru, precum este acést'a in miraculosulu edificiu de membre ale corpulu umanu.

Aceea, câ partile forméza unu intregu, trebue sê apara ochiloru.

Acésta unitate a diferiteloru obiecte, este norm'a egalatória, séu simetri'a.

Unitatea (armonia) estetica conglasuesce cu scopulu architectonicu, care pretinde, ca singuraticulu sê se subordineze scopulu si ideii fundamentale a intregulu, pentru ca unu membru (organu) subordinatu sê-i servésca acestuia. —

Unu edificiu postatu intr'unu modu nepracticu nu póte fi nici odata frumosu; frumseti'a lui presupune practicabilitatea lui. De practicabilitatea acést'a inse se tiene inca firmi-

tatea si comoditatea, adeca usiorinti'a in intrebuintiarea lui. Astu-felu spectacolulu dramaticu conditiunéza edificarea unui teatru, gruparea si arangiarea armelor — pe aceea a unui arsenalu.

Architectulu trebue sê pricépa a transpune sufletulu in miscare, fara sê preocupe singuru numai ratiunea ca atare; elu trebue sê accentueze si esprime nu numai o cugetare ratiunala, ci si o idea, precum de esemplu acest'a este casulu intr'o locuintia a unui professiunistu séu a unui plugariu, care este menita numai pentru usulu practicu.

Multe case sunt zidite placutu si afabilu, dar ele totu-si nu se pota numi frumóse, pentru câ din ele nu ni vorbesce nici unu spiritu vivace si extraordinariu; sufletulu architectului trebue sê ffa inspiratu de o idea artistica, pe care elu ni o reveléza massele de pétra si lemnu, si prin care elu nobilitéza ceea ce servesce vietii sensuale, ridicandu-o la o forma creata de spiritu.

De óra-ce architectur'a mai multu decâtu ori si care alta arte se baséza pe proportiuni matematice ale spaciului, de aceea ca la prim'a impressiune ne lasa reci, inse prin o contem-

*) A se vedé nr. 10.

platiune mai profunda fantasí'a se reaniméza, sufletulu se simte suprinsu prin fortia, — ma chiar incantatu pana la entusiasm. Ni pare, câ suntemu transpusi intr'o sfera mai nalta, si câ vedemu lin'a predominare a unui geniu nevisibilu, — care se ascunde dinapoi'a formeloru.

De aceea si zace in tóte artile plastice unu ce liniscitoriu, chiar si dorerea cea mai sublima a unui Laokon séu Niobe se purifica prin o linisce ideala; si déca pasîmu din sgomotulu unei piatie in porticele unui templu, atunce pasiuniloru li se impune tacere, si valurile sufletului se niveléza.

Acésta impressiune architectur'a nu o are numai a supra omului cultivatu; chiar si omulu vulgaru se afla incantatu si castigatu pe nesimtîte, pentru câ ea represinta ide'a frumosului intr'unu modu de proportiuni atátu de chiare si de simple.

Din acésta cauza, chiar din anticitate, edificuri mari si frumóse, mai cu séma templurile si bisericile, au influentiatu nespusu de avantajosu a supra culturei popóreloru; o catedrala gotica are mai multa valóre decâtu multe predice.

Pana candu desemnulu ni infatísieza form'a ca atare, deslipindu-o de materia, — pe candu pictur'a produce prin suprafetie colorate ale corpuriloru aparinti'a corporalitatii, subtragându-ni asemenea desemnului, materi'a: sculptur'a o face din contra, ea ni dá materia, pentru ca sê abstragemu de la materia si sê gustâmu frumseti'a formeloru.

Acésta frumsetia a formeloru inse este plastica, represintandu-se ca adevrata suprafatia a corpului, — inse varietatea suprafetieloru le léga un'a de alt'a intr'o unitate frumósa prin asié numitulul contour (liniamentu.)

Frumsetiei contourului i se contrariéza ori si ce anghiu si linia drépta; singuru numai osciland'a linia undulanta si ovalulu sunt imaginile mustra a contourului frumosu si formele corpuriloru, aceste contoure se potu vedé numai la corpulu umanu, — de aceea elu si remane singurulul sujetu alu sculpturei ideale.

Ea nu póte imitá nimicu mai perfectu, decâtu fintie frumóse si june de ómeni in punctulu de inflorire alu fortiei loru; nu-i este inse permisu a liferá singuru numai copie, ci ea tre-

bue cu spiritu artisticu sê creeze fintie ideale de omu.

De óra-ce ea are a face numai cu form'a plastica, despretiuesce ori si ce ajutoriu de coloru, si departéza ori ce ce este numai din intemplantu, de esemplu vestmintele.

Ea represinta imaginea cea mai nobila, ce póte numai liferá natur'a, lasandu cu o privire a conceptá acelu capu-de-opera alu creatiunii, nascutu pentru a dóu'a óra in sufletulu artistului.

De aceea si acelu deliciu si acea mare influentia a supra sublimării sufletului umanu.

Grecii au fostu si in sculptura maestri si au remasu pentru totu-de-un'a.

Ar poté cine-va díce, câ Grecii au descoperitu mai antáiu frumseti'a.

I. G. Baritiu.

La mormentulu lui Iancu.

Romani din lumea tóta, uniti intr'o simtîre,
Veniti, veniti sê plangemu pe-acestu mormentu
doiosu,

A caruia tierina cu-o nobila iubire
Acopere cadavrulu eroului faimosu!

Si curgeti voi peraie, din vale si din munte,
Sborati voi paseri triste, sê plangemu nencetatu;
C'aice zace Iancu, acelu ce 'n lupte crunte,
Trecu prin focu si spada cu sufletu de barbatu.

Acelu ce pentru tíera si pentru libertate,
Sacratu-si-a viéti'a in lungulu seu delirú:
S'a stinsu ca si-o lumina, si peptu-i nu mai bate,
Si adi finti'a-i tóta e numai suveniru.

Viéti'a lui se stinse ca foculu unui sóre,
Ce norii lu-acoperu cu-unu velu intunecatú;
Dar numele lui mare, in animi ardiétóre,
Va fi cu pietate eternu totu adóratu.

Au n'ati zaritu voi ceriulu versandu lacrimi amare,
Si n'ati vediutu voi muntii cum tristu priviau in
josu,

Candu clopotele tóte sunau la ingropare,
Candu mí de animi calde plangeau asié doiosu?

Voru trece multe vécuri in cea eternitate,
Cadé-voru multe tronuri sdrobite de poporu:
Dar vecinicu totu trai-va in animi nepetate
Memori'a lui Iancu, martirulu salvatoru!

Ionu Tripa.

Aureli'a.

— Noveleta. —

(Urmare.)

Ici o dómna venerabila facea critica a supra altoru dómne, cari conversau intr'unu anghiu alu salonului, cóle nesce domni carunti la capu, dar tineri la spiritu, precum afirma dînsii, priviau cu placere si doiosu la dóue damicele, cari se preambiau, si in a caroru urma umblá continuu unu tineru din cét'a „dandy“loru, care pe ceriu si pamentu jurá, câ dînsulu e farmecatu de ochii negrii ai Eufemiei si e incantatu de tali'a frumósa, de spiritulu poeticu alu Elvirei...

In mediloculu salonului erau grupati mai multi tineri, cari pe intrecute faceau complimente la o dómna tinera, care se si siliá a le meritá câte prin o scena cocheta...

Si le multumiá câte cu o cautatura doiósa...

— Ce usiori sunt la minte ómenii acestia! — cugetam eu, facêndu o revista a supra sócietátii, — si-mintiescu unulu altuia in fatia, apoi ridu — si si-petrecu...

Eram de totu pessimistu in sér'a acest'a.

Dupa o pausa mica music'a éra suná, si óspetii se detera si cu mai mare pasiune la dantiu.

Pe mine me incomodá multu sgomotulu acest'a, doriam linisce...

M'am retrasu intr'o chilía laterala, unde speram câ voi fi singuru... si mi-voi continuá meditatiunile!...

Aici am fostu martore la o scena romantica, ce nici odata nu o voi uítá!

Chilía éra luminata de o singura lumina, ce ardea pe mésa cu o flacara debila, — melancolica... abié poteai deosebí obiectele chilíei.

— Acest'a e loculu destinatu pentru cei cugetatori, mi-dîsei, si prinsei a-mi continuá meditatiunile despre sócietate, lasandu-me pe o canapea din coltiulu chilíei.

— Dta taci, frumósa Aurelia! — nu ai respunsu pentru mine?! — me desceptá o vóce rogotória.

Eu cautai in giurulu meu, ascultandu si privindu in directiunea, — de unde viní vócea...

O scena incantatória me surprinse!

In cotitur'a ferestrei siedea o dama tinera frumósa, cu cotulu razemata pe dung'a ferestrei, si capulu si-lu aplecá pe manuti'a-i alba...

Perdú'a ferestrii o acoperiá din vederea ochiloru curiosi...

Eu din coltiulu vis-à-vis o priviam cu uimire...

Langa ea siedea unu tineru, a caruia figura nu o poteam recunósce de perdea.

Dam'a tinera tacea.

In cealalta mana, intre degetele-i fragede tienea o sugareta aprinsa, din care din candu în candu tragea fumulu aromaticu... apoi se uitá cum se redicá in susu... si cum disparea...

Erá unu angeru cugetatoriu!...

— Ce cugete ti-ocupa sufletulu inocentu, adorata Aurelia! — o intrebá figur'a éra cu o vóce móle.

Aureli'a fara a raspunde si-intórse fati'a angerésca si priví afara priu feréstra.

Tocmai atunci se iví lun'a de sub unu nuoru albú, la a carui lumina zarfi cele mai perfecte si inocente trasure... zarfi doi ochi farmecatori... cari emulau cu azurulu ceriului...

Privirea ei doiósa, — i esprimá neliniscea animei.

Eu priviam cu placere idealulu cugeteloru — figur'a fantasíei mele!...

Adese-ori in cugétu mi-cream unu idealu cu peru aurú, in ochi cu seninulu ceriului cu raz'a steleloru; si de câte ori se iviá acestu idealu pe orizontulu fantasíei mele simtieam o fericire nespusa.

Acú candu aflai idealulu meu in realitate, me surprinse o dorere secreta neesplicabila...

Me temeam, câ figur'a, care i cerea respunsulu, lu-va rapí... si apoi nici in regiunile fantasíei nu-lu voi vedé mai multu!...

— Ce cugeti... ce cauti in nóptea lina!? dîse intr'unu tardíu figur'a catra dam'a meditatória.

— Ce cugetu?... — raspunde Aurelia cu unu surisu nepasatoriu, — nu te intereséza pe dta, séu de si... atunci nu mi-ai crede. Lasa, nu scrutá secretulu cugeteloru... Cugetulu e santu si eternu... e secretulu celu mai scumpu alu animei, pe care lu-pastrâmu cu adorintia; câ-ci e scutitu de critic'a „Sócietátii.“ Singuru cugetulu ni-i fidelu pana la mormentu, — si justu. De ce sê fíu eu perfida... tradatória!...

Aureli'a tacú, si cautá mereu in nóptea lina...

Figur'a de langa ea o priviá cu placere...

Elu asceptá cu nerabdare respunsu la întrebare.

Eu i admiram întiepletiunea.

— Vedi, dlu meu, — continuá ea, — cugetulu e rece ca néu'a ce flutura prin aeru, dar nocentu ca albéti'a néuei. Néu'a cade din ceiu, din sinulu nuoriloru, si cugetele provinu din anima, din sinulu simtieminteloru. Néu'a déca cade pe pamentu, se topesce, o calca in picíóre si devine tina; si cugetulu déca cade in „societate“, devine minciuna... Déca nu-mi credi, mergi in salonu si privesce câ totu surisulu e falsu, totu complimentulu e minciuna, macaru toti voru respunde: câ asié credu... asié cugeta si câ vorbescu din convingere.

— Aurelia! — esclamá tinerulu cu pasiune, — ti-juru... crede-mi mie!

— Ce?

— Te iubescu!

Aureli'a si-întórse capulu si priviá cu conpatimire spre tinerulu esaltatu.

(Finca va urmá.)

Alesandru Onaciu.

Catra zefiru.

Du zefiru cu-a ta suflare
Mandrei mele salutare,
Si-i sioptesce cu iubire,
Sê traiésca 'n fericire!

Sê nu uite, ci sê créda,
Câ si-acuma mi-i totu draga;
De si sum de ea departe,
Peptu-mi pentru dins'a bate.

Si-i sioptesce cu placere,
Câ me uscu de doru si gele;
Si-i sioptesce doiosielu,
Câ numai de doru-i pieru:

„Vina mandra, mandrulitia,
Dâ-mi o léca de guritia;
Vina mandra, potolesce
Dorulu ce me vescediesce.

Vina iute si alina
Animiór'a-mi ce suspina,
Care nu mai are stare,
De candu esti in departare.

Si me temu, câ tu la véra,
Mi-i affá 'n morminti afare;
Unde chinu, doru, intristare
Affa-si locu de mangaiare!“

Paulu Draga.

Soci'a unei vietii.

(Iuliu Pederzani: „Die Frauen.“)

Inaintea mea intr'o chilia simpla de studiu zace cea mai santa carte: bibli'a.

In dins'a aflu in limb'a-i simpla, dara poetica, aceste cuvinte: „Celu ce a aflu muire, a dobanditu unu bunu mai pretiosu decâtu celu mai scumpu tesauru. Pentru câ anim'a barbatului si-póte asiediá sperantiele sale in femeia sa, care i face placere si nu-i casiuna necasu. Acést'a e corón'a dinsului.“

Privescu in giuru pamentulu rotundu. Ce spectacolu ni ofere intregulu!

In resaritu vediu o céta întréga de fintie nefericite, despoiate de lumina si de libertate. Inchise in halele umile si intunecóse ale unui serailu, ele si-vegetéza in tristétia viéti'a loru. Pe femeia resaritului nu o vedemu langa barbatulu seu, „care si-póte asiediá in dins'a sperantiele sale“, ci o vedemu zacéndu la picíórele barbatului seu, ca o jucaría pe care mai inainte o a cumperatu, ca mai tardíu sê o arunce de la sine.

Femeia resaritului nu e soci'a vietii, ci sclav'a despoiate de libertate si dreptu a domnului si barbatului seu.

Femeia a Resaritului! unde ceriulu lasa pe peregrinulu pamentului ca sê visedie cele mai frumóse visuri, te cautu ca pe unu margaritariu neasemenatu in pretiu; aflu inse in locu de acést'a o flóre de granitu, cadiuta in pulvere si vescedíta. Te cercu, ca pe corón'a barbatului teu, si aflu in locu de acést'a o olana impestritiata. Resaritul! Tu esti in presinte mormentulu publicu alu femeiloru tale.

Déca mi-aruncu ochii spre apusulu care lu-adumbréza arborele crescinismului cu ramii inverdíti, spre imperiulu gloriosu alu civilizatiunii si culturei generale a supra caruia planéza spiritulu legiloru civile si politice, — aici aflâmu pe femeia langa unu barbatu pe care si l'a alesu si de care a fostu alésa liberu...

Femeia Apusului, — déca consocii s'au alesu astu-feliu cu anima si ratiune curata, — e soci'a vietii, e cea d'antâia fericire a barba-

tului si cea din urma care lu-parasesce; bratie femeiesci lu-imbratîsiédia in auror'a vietii sale si in bratie femeiesci adórme candu sosese amurgitul. Juramentulu solemn u sacréza drep-tulu casatoriei.

Femei'a resaritului viéza numai pana candu e frumósá si infloritória. In Indi'a sute de femei imbetranitórie se arunca sub carulu Jagernalhului, si acest'a liniscitu trece preste trupulu loru. Dorinti'a mortii le arunca pe ele sub rótele mistuitórie, cari le mantue de fóme si de infamá.

Femei'a Apusului privesce liniscita spre imbetranirea sa, pentru cá are o frumsetia spir-ituála, care nu vescediesce nici odata, si prin care si-asecuréza amórea si estimatiunea barba-tului seu inca si dincolo de mormentu.

Intru o dí ea agrái cu cuvintele S. Scrip-turi pe barbatulu seu dícêndu: „Generatiunea ta va fi generatiunea mea si Ddieulu teu Ddieulu meu“, si urmá pe barbatulu seu in ca-s'a acea care acest'a o edificá pentru dins'a.

Barbatulu iubéscce pe femei'a intielegenta, pe adeverat'a socia a vietiei, in intréga fiinti'a si deplinatatea sa si amorulu penetrédia fiinti'a amenduror'a, chiar asi ca si circulatiunea de sange a venei, si nu incéta decátu de odata cu viéti'a.

Tóta fericirea omului stâ in acea intimi-tate, care impreuna dóue anime nobile. Amo-rulu adeveratu e o minune distinsa, care nu-mai de aceea nu o admirámu, pentru cá se in-templa in tóte dílele.

Viéti'a se incepe in diu'a aceea in care iu-bimu pentru antâia-data. Din acestu momentu calculámu tóte suvenirile fericite si nefericite, — tóte le potemu reduce la acestu isvoru strabu-nu.

A fi iubitu e atâta, câtu a fi intielesu, bi-necuventatu, consolatu, fericitu. A fi iubitu e atâta, câtu a caletóri pe calea vietii cu unu angeru padítóriu, care scóte spinele din rana. A fi iubitu nu e altu-ceva, decátu a posiede coperementu pentru timpulu tempestosu, asilu pentru timpulu lupteloru vietii. Amorul este lustrulu vietii. Ceriulu are azuru mai frumosu, ap'a murmuru si cristalu mai placutu, sórele lucire mai mare; cantulu paseriloru sunetu mai dulce — déca iubimu si suntemu iu-biti...

Fericitu e omulu acel'a, care déca l'au in-sielatu ilusiunile, crede in femei'a aceea care si-o numesce propria. Acésta credintia lu-con-soléza si in suferintie. Poterea dinsului o inal-

tia gratiele svave ale femeii, venitoriulu din-sului e nemarginitu fericitu.

E morbosu spiritualminte acel'a, care nu póte díce impreuna cu Schiller: „Crediu in unu amoru adeveratu si neegoistu. Sum pierdutu, déca nu am asecuranti'a sperantieloru mele, déca incetu a crede in amoru. Sufletulu acel'a care se iubescce nnmai pe sine-si, e unu atomu flotante in nemesurat'a vacuitate.“

E fara sufletu omulu acel'a dela care fe-mei'a dinsului nu pote cere altcev'a decátu acea ca sê o tiena. Acest'a e numai concisi'a unei anime dearse si stinse. . . .

Nu este nemic'a pre pamentu ce sê póta umplé desiértulu escatu in sufletulu omului, — déca a sboratu din acest'a amorulu si credinti'a, nu se va umplé acel'a neci prin renume nici prin onóre si nici prin avutia.

Barbatulu trebue sê descinda in viéti'a valurósá, sê caletorésca calea nefericirii, sê ratacésca pana la oboséla deplina prin desiértulu esistintiei, sufletulu i-lu coplesiesce de totu pulverea indatinatului.

Dara candu sér'a se reintórce a casa, aici capeta o nóua potere de viétiá, o nóua pofta de lucrare.

Acésta restaurare o primesce de pre bu-zele cu cari saluta femei'a sa pre barbatulu ce se reintórce a casa.

Spiritulu femeii pastréza pururea in anim'a ei vesel'á curata, acestu ceriu adeveratu alu densei, — si aceea o insufla in spiritulu bar-batului.

Spiritulu prudinte si plinu de poesía alu femeiei e asilu, repausu si scapare pentru bar-batulu frantu de ostenéla. In cas'a sa barbatulu afla uitarea deplina a chinuriloru unei díle lungi.

Cu câtu e mai plina de grigi viéti'a unui barbatu, cu câtu lu-ingreunéza mai multu lupt'a viétiéi, cu atâtu mai cu sinceritate se pléca spre dinsulu femeii'a. Crede in dinsulu déca totulu lu-parasesce, merge cu dinsulu ori unde l'ar duce calea: in susu pre trépt'a stimei si a avutiei, in diosu in profunditatea despretiului si a necasului. Sufere, viéza si móre impreuna cu barbatulu. — Nu numai ochii, ci si anim'a ei are lacrimi. — Acelu farmecu, care unesce in-timu dóue vietii in amoru, nu stâ in altu ceva, decátu in spriginulu reciprocu.

Er' déca muierea nu se apropia cu dispu-setiunea spiritului seu de barbatulu seu, atunci netrecutu urméza despartirea spirituala, — ca-setori'a se strafórma in unu desiértu pustíu, in o temnitia, in care doi sclavi lantiuiti impreuna la o catena si-vegetéza viéti'a.

Este virtuósa femeia aceea, care cauta cu estimatiune la barbatul sau virtuosu, nu se uita la pulverea care acopere pre barbatul ce se întorce a casa, ci saluta in dînsul pre martirul labórei, si cauta cu mandria spre fruntea-i palida pre care luceste sudórea obo-selei.

Barbatul sau e lumea prin care si in care vieza dîns'a. Toti pasii densului i urméza ochii ei amatori.

Bálbaitul celu d'antáiu alu spiritului sau e oratiune catra barbatul sau, pe care lumineaza „sufletul sufletului meu...” Lu-farmeca cu imnul amorului, ca si cu o mare nemarginita.

Inainte de somnu celu din urma cuventu e rogatiunea la Ddieu: „Ddieule, a ta e anim'a mea, a ta si a sociului iubit alu vietii mele“, — ea intinerece pe barbatul sau si in o dí ca si in alt'a o gen'a barbatului sau care aseme-ne a geniulu femeii sale.

N. F. Negrutiu.

Regina floriloru.

Cultur'a rosei (a trandafirului.) ca unu firu de metasa se intinde din vechimea cea mai negurósa, prin tóte timpurile, pana pe dílele nóstre.

Patria rosei este acolo, unde dupa pi'a credintia, a fostu léganulu omenimei, paradisu; adeca in partea nordu-vestica a Asiei; si asié pe cum s'au prasitu de acolo, de la o parechia de ómeni, tóte némurile peste intregu rotogolulu pamentului, tocmai asié s'au sporitu si tóte speciele rosei din lume de la una unica rosa din paradisu; dícu tóte, incepundu de la asié numit'a Rosa blanda din zon'a de ghiatia, pana la purpuri'a Rosa abissinica din Afric'a. Una poveste orientala enara, cá cheruvinulu scotieudu afara pe Ev'a din paradisu, acést'a lu-ar fi rogatu, sê-i dee ceva de suveniru, si angerulu i-ar fi datu una tulpina de rosa.

Lucru curiosu, cá tóte povestile si poesie-le atátu din vremile betrane, cátu si din cele de acum, spunu, cá ros'a, la crearea ei, ar fi fostu alba, adeca ar fi fostu de colórea inocentiei ca si prim'a parechia de ómeni la inceputu, si cá numai mai tardíu, prin influentie straine, ar fi primitu colórea amórei si a pudicitiei, colórea rosia.

Grecesculu poetu liricu, Anacreonu (560 a. Chr.) díce, cá ros'a s'a nascutu de odata cu

dîn'a frumsetiei din alb'a spuma a mării; dieii din Olimpu vediendu minunat'a flóre, plini de placere, — au stropitu-o cu nectariu (beutur'a dieiloru) si asié s'a facutu ros'a rosia si a capetatu odorulu ei neasemenatu.

Dupa o alta poveste, ros'a rosia s'a facutu la o petrecere voiósa a dieiloru in Olimpu.

Si a nume, neinfrenatulu dieu Amoru, invértindu-se la jocu, a restornatu cu aripele sale unu pocalu amplitu cu nectariu, acést'a a cursu peste rose, si aceste de atunci au primitu colórea amórei.

Una alta poveste díce, cá Afrodita, dîn'a amorului, care iubiá preste mesura pe frumósulu Adonis, aflandu odata, cá iubitulu ei zace ranitu in dumbrav'a de la Papos, grabiá, negrigindu de piciórele ei delicate, prin tufe de rose cu spini, la amantulu ei; rosele albe, colorite de sangele dínei, pórtá de atunci colórea rosia.

Totu din aceste povesti, cari se ocupa cu originea rosei, aflámu cá ros'a este simbolulu (semnificatiunea) juniei, a iubirii si a frumsetiei, si astu-felu se afla contiesuta in intrég'a mitología a popóreloru antice.

In Greci'a, ros'a erá consacrata nu numai Afroditei, ci si lui Bachu, dieului vinului. — Dian'a de la Efezu, ca dîn'a fertilitáti, apoi musele si horele capetau ros'a ca atributu. — Imeneu, dieulu cununiei si Comos, dieulu petreceriloru vesele, portau cunune de rose.

Cu 2000 ani (a. Chr.) ros'a se cultivá cu cea mai mare grige in gradiuele reginei Semiramisu din Assiri'a.

La Romani, ajungundu lussulu la culme, si cultivarea rosei si-ajunse culmea. In Rom'a atát'a locu erá ocupatu cu plantagiele de rose, incátu de abié mai remase spatiu pentru semnarea cerealielor. Facia cu acést'a estravagantia, Martialu, tribunulu romanu, strigá odata: „Egipteniloru! tramiteti-ne grâu, noi vi vomu dá rose!“

Vestitul Nerone avea unu refectoriu (sala unde mancau) a carui acoperementu artificialu erá astu-felu construitu, incátu representá cursulu deosebitelor anu-timpuri si candu erá sê cada plóia séu grindina, cadea unu nuoru de rose.

La astu-felu de festivitati numai rosele costau câte 30,000 de taleri.

Mai tardíu, imperatorele Eliogabalu mai marí acést'a gluma amusanta; elu facu sê cada o asié multíme de rose de pe acoperemen-

tulu refectoriului încâtu mai multi óspeti se si innecau in demburile de rose.

Regin'a Cleopatr'a pregatindu odata petrecere solemna pentru amantul ei, triumvirulu Antoniu, a acoperitu padimentulu cu rose in naltîme de unu cotu si ca sê nu alunece óspetii, a intinsu preste rose o panza, finu tiesuta cu fire de auru si metasa.

Si la petrecerile romane ordinarie erá dafina a dá óspetiloru cunune si girlande de rose, cari si-decorau cu acele capulu si grumazulu, si a supra mesei, pe padimentulu casei, totu-de-un'a trebuiau sê fia rose impletite, ca atributu dieului Comos.

Fiindu severu oblegamentu a nu cleveti nimicu, din ce s'a vorbitu la astu-felu de petreceri, — s'a nascutu proverbiulu: „Sub rosa dictum“, care s'a stracorau pana pe dílele nóstre.

Ros'a nu a fostu inse numai pentru lumea antica simbolu alesu, ci ea a incinsu si viéti'a popóreloru crestine.

Acest'a o vedemu mai cu séma in biseric'a catolica, la cultulu vergurei Maria si a altoru santi ai bisericeii.

(Finea va urmá)

Ionu Valeriu Barcianu.

Doine si hore poporale.

— De langa Surulu in Transilvani'a. —

XXII.

Strugurelu batutu de pétra,
Reu-i dómne fara tata;
Strugurelu batutu de bruma,
Reu-i dómne fara muma.

XXIV.

Candu erá baditi'a june
Flori la urechi sciam pune;
De candu badea s'a nsuratu,
Florile le-am lapedatu.

XXV.

Seraculu dorulu badei,
De l'asiu poté semená,
Eu cu dragu l'asiu secerá,
Si'n bratie l'asiu aduná,
Dór' de badea mi-asiu uitá.

XXVI.

Firicelu de iérba verde,
Ce mi-i dragu nu se mai vede.
Ce mi-i uritu nu se perde.

XXVII.

Hai bade sê ne luámu,
Si-amendoi sê ne jurámu,
Cá noi care ne-omu lasá,
Sê ne uscámu ca iérb'a;
Ca si iérb'a codrului,
De pe malulu Oltului;
De te-i lasá dumnét'a,
Sê te bata Precest'a;
De cumva m'oiu lasá eu,
Nu-mi ajute Domnedieu!

XXVIII.

Draga mi-au fostu dragostea,
Si n'avui parte de ea;
Uritu mi-a fostu uritulu,
Si-avui parte de dinsulu.

XXIX.

Foicica de bujoru,
Ardie-te foculu de doru;
Dorulu ici, dorulu colea,
Dorulu la anim'a mea;
Dorule pare câ scfi.
Totu la anima de-mi víi:
Dorule par câ te faci,
Totu la animutia-mi jaci
Dorule mai dá si hodina,
Nu totu la min' la anima;
Dorutiule, voie rea,
Te-ai pusu la anim'a mea,
Si te-ai pusu cu-asiedimentu,
Pana me-i bagá 'n pamentu!

XXX.

Cine me vede, me'ntréba,
De ce-su galbina si slaba?
Eu li spuiu sê me platescu:
Câ ce-am pertu *) nu mai gasescu,
C'am pertu frundia de citronu.
Si pe baditiu Jonu.

Culese de

Anastasia L . . . . .

*) Espressiune poporala, in locu de: perdutu.

Elu trebuie să se însore!

— *Novela de Maria Schwarz.* —

(Urmare.)

Eră tardiu s'era candu ajunse careta la ospetari'a din I. Din diosu de trepte inaintea casei stă mr. Milnes si i intinse bratiulu.

— Dlu meu, dta esti nesuferibilu, — strigă Eva. Candu vei încetă cu torturele dtale?

— Candu dta vei dîce, că me iubesci.

— Dta intru adeveru esti peste mesura cerbicosu.

— Dar pentru ce nu me poti iubi dta? — întrebă Milnes, ajutandu pe Eva a se urcă pe trepte in susu.

— Pentru că nu te iubescu.

— Dar eu sum unu omu frumosu, si precum dîceu ómenii, unu conversatoriu placutu, — dîse Milnes cu surisu siluitu.

— Se pôte, dar pentru mine nu.

Candu in demaneti'a dîlei urmatórie Eva merse spre a se urcă pe coperementulu naiei, ca sê se reintórca in Stockholmu, la trepte află pe cine-va, care facendu-i unu complimentu plinu de reverintia, i intinse man'a; si acestu cine-va nu eră altulu decâtu anglesulu nostru.

— E bine miss, asié dara celalaltu cavaleru alu dtale nu e in urm'a dtale? — întrebă Milnes dupa câte-va mominte, in cari ocupă locu pe o sofa verde langa Eva.

— De siguru nu sciu, dara celu pucinu speru.

— Asié dara indesiertu speru, — o asigură Milnes ridenti.

— De unde scii dta acést'a?

— De acolo, că comitantele dtale inca dórme cu dulcétia si cugeta că nai'a va plecá numai la siepte óre, adeca dóue óre mai tardiu.

— Si cine l'a sedusu?

— Eu.

— Domni'a-ta?

— Da, miss Eva, si camerier'a a fostu bine remunerata, pentru că in locu de cinci óre sê-lu descepte la siepte.

— Dar acésta e o impertinentia!

— In lupta e iertata tóta insielatiunea intre partile inimice. Si apoi mr. Hjorth si eu suntemu doi inimici, cari voimu a ajunge in posesiunea aceluia-si tesauru.

— Intru adeveru mi-ar placé fórte multu a desbarcă si a te lasá singuru in acésta naia.

— E tardiu, s'au trasu inlaintu treptele! Acuma miss Eva dóue dîle întregi ne vomu continuá lup'ta pe acésta naia.

— Astu-feliu apoi me voiu include in caiu'ta mea, sê-ti incungiuru societatea dtale.

— Remani numai te rogu pe unu momentu si privesce la laculu Wettern. Asié dara că e farmecatoriu?

Flecariturele comice intru adeveru le intrerupse o contemplatia poetica, in care mr. Milnes descrie cu cuvinte sublime tabloulu farmecatoriu ce se desfasiurá inaintea loru... Si intru adeveru eră unu prospectu farmecatoriu, cum nai'a parasí portulu lune-

candu mai departe pe surfaci'a neteda a apei, care se desfasiurá inaintea loru ca si o plasa de cristalu de-a-supra sa cu negura flotanta, care asemenea unui velu se trage totu mai departe si mai departe, aurindu-se de radiiele solarie stralucitórie, cari saluta cu surisu-i stralucitu pe dinele apei. Déca priviau mai departe, acolo vedeau in departare Visingsulu ca si suvenirulu intunecosu ai timpiloru trecuti, si déca se uitau indetretu, langa dînsii zacea Hjo-ulu cu regiunele sale de minune frumóse, ca si icón'a viua a prezentului, redicata pe ruinele timpiloru trecuti.

Eva eră dotata de la natura cu unu spiritu susceptibilu si cu simtiementu poeticu, care scie insufletí pentru totu ce e frumosu, sublimu si nobilu. Acésta icóna maiestósa a naturei i puse anim'a in palpatatiune.

Cu totu foculu sufletului seu si cu totu picurulu de sange a animei sale lu-respirá acel'a, si cu tóta voiciunea simtiementoloru sale curate si necorupte si-esprimă in cuvinte insufletírea sa. Déca Eva in totu-de-una eră placuta, apoi in momintele acele in cari i cuprindea sufletulu ceva idea séu scena marétiá, cu totu dreptulu se pôte dîce farmecatória.

La sublimitatea acestei icóne, care se estinse inaintea loru si-uită comedi'a inceputa cu mr. Milnes si timpu de dóue óre cu asié focu stetera in conversatiunea loru, la care li dá obiectu regiunea incantatória, încātu ambii si-desfasiurara in asta dî pe deplinu amabilitatea loru, de câte ori schimbările desemnau numai o directiune mai nobila si mai frumósa cugetáriloru loru.

De siguru inca si mai departe si-ar fi continuatu observatiunile loru, déca nu-i introrumpesca unu versu nu chiar melodicu, cu întrebarea sa prosaica: Voiti a bé caféa?

— Fara indoieála, — response Milnes mai multu pentru ca sê scape de individulu sositu in acestu momentu inconveniabilu! pentru că abié se potea crede sê fia avutu o sciintia curata despre intielesulu cuvintelorlu sale.

— Ah, mr. Milnes numai acum observezu, că intru atât'a ne-amu cufundatu in admirarea frumsetiei naturei, încātu eu mi-am uitatu a me retrage in caiu'ta mea, si ambii ne-amu uitatu de inimicéti'a nóstra.

— Eu asiú avé o propunere, miss Eva!

— Si care-i ace'a?

— Sê punemu de o parte cu acésta ocaziune inimicitiele nóstre, si sê ne nisuiemu a fi unulu altuia sociu de caletoria placutu si amabilu.

— Bine, nu-mi pasa, fia; eu nu voiu riscá nimica; astu-feliu celu pucinu nu trebuie sê me inchidu. Asié dara s'a hotaritu, că sub totu timpulu nu vomu vorbí despre a...

— Despre amorulu meu, voiái sê dîci.

— Despre fantasi'a nebuna a dtale, dlu meu; acest'a e numele ei celu adeveratu.

— Miss Eva! — strigă Milnes in versulu vatematoriu.

— Monsieur Milnes, — response Eva cu asemenea tonu.

— Bine dara, eu nu voiu vorbí nici unu cuventu despre ast'a, pana ce vomu fi pe vaporu.

— Ah, astu-feliu si eu ti-promitu, că asié voiú fi de amabilu catra dta, precum...

— Precum ai fostu pana ce na mi-am facutu prim'a declaratiune.

— Precum asiu fi catra altu omu cu minte, am voitu a dice.

— Asié dara dta me socoti de nebuna.

— Cam asié ceva; dara despre obiectulu acest'a nu ni este iertatu a vorbi.

— Numai unu cuventu: déca eu sum nebunu, apoi am inebunitu atunci, candu m'am inamoratu de dta.

— Asié dara amouulu dtale e o nebunia?

— Scfi, cá cuventulu acest'a e eschisu din gur'a mea, pana ce vomu fi pe acestu coporementu.

— Bine dara sir.

Intru acésta a sositu si caféu'a, — si Milnes conduse conversatiunea la descrieri universale de caletoria

Describe câte-va regiuni orientale eu trasuri bine nimerite, si acésta conversatiune éra-si i coprinse intru atát'a, încátu ambi aflara o adeverata placere in acésta schimblare a ideiloru.

La fia-care positiune istorica pe langa care treceau, precum si la Waldstena, Eva totu-de-una facea esplicatiuni pline de umoru vioiu si de observatiuni ingeioése.

Candu regele dñei, disparandu printre frundiéle padurei, lasá orizonulu acoperitu de rosietia purpurá si nóptea se gatá a imbracă pamentulu cu vestimentulu seu intunecosu, Milnes si Eva observara cu surprinde-re, cá s'a finitu diu'a. Eva se scolá si intinse man'a lui mr. Milnes. Acest'a apucandu-o, díse cu tonulu celu mai sentimental :

— Primesce multiamit'a mea pentru acésta dí, a careia memoria va traí pururea in anim'a mea. Asta-di m'am invetiátu antái'a-data a cunósce cum se cade femeia. Multiamita, miss Eva; pana acum nu am cunoscutu sub numele acest'a decâtu numai flori elegante.

— Ah, mr. Milnes; dta cugeti asié numai pana candu esti inca in impresiunea momentului. Mane si eu voiu fi numai o asié flóro ca si celelalte. Nópte buna dlu meu.

Eva dupa acésta disparú pe treptele conducátorie in caiuta.

Milnes radiemandu-se de grilagiu remase totu in loculul seu, cautá ageru la surfaci'a neteda a apei, cugetandu intru sine :

— Intru adeveru o iubescu, pentru cá o pretiuescu si o si oncrezu. Dins'a o amesteculu admirabilu alu vietii focului, veseliei, sinceritátii si are asié simtieminto nobile, si concepte intieleginte, ca si cari inca nu am aflatu la nici o femeia; si apoi vointi'a ei firma, acésta independintia rapitória: tóte, tóte se paru a fi facute, sê me hotar'sca la cea mai mare nebunia — la casatoria. O! femeia, femeia, tu cea mai mare inimica chiar si acoloru mai firme propusuri ale nóstre!

Er Eva dandu-si in susu perulu, tienú acestu monologu :

— Ddiu intru adóveru a creatu pe barbatu, ca sê rapésca anim'a si mintea sermaneloru femeii. Si intru adóveru eu amendóue stámu pré reu. Anim'a mea inca in érn'a trecuta a sboratu departe de la loculul seu, dara mintea mi-o retienusem. Asta-di deja eram

pe calea ca sê o perdu si acésta; inse trebuie sê padiescu bine ca sê-mi potu ajunge scopulu, — ca sê aretu adeca in urm'a urmeloru, cá „elu trebuie sê se însóre!“

VIII.

Dia'a urmatória fu inca si mai interesanta pentru Ev'a si Milnes, cá-ci calea loru ducea prin canale, si asié pusetiunea locului li oferíá obiectu la o asié conversatiune, care atinse simtiemintele natiunale ale amendurora. — Ev'a érá mai multu decâtu frumósa candu cu ochi stralucitori, facia inrosita, si buze tremurande vorbiá despre patriotii sí, despre seracii dar gloriosii Svedi Milnes ca anglesu, care asemenea érá patrunsu de o iubire profunda de patria, indata intielese spiritulu sublimu alu Evei, si acésta o facú pe acésta inca si mai interesanta inaintea anglesului orgoliosu.

Acésta cale i parú lui Milnes unu magicu farmecatoriu.

I-ar fi placutu sê retiona timpulu, sê nu rapésca asié de repede cu cursulu seu mai departe presentulu frumosu.

La Suderkoping desbarcá nai'a si petrecú mai multu timpu, ca sê póta luá pe caletóri si multímea bagagioloru.

— Nu ai avé placere, miss, a face o preambulare in cursulu canalului, pana la cea d'antáia stavila? — intrebá Milnes.

— Ba, da, bucurosu! — respunse Eva si poste câte-va mominte ambii caletoriau pe drumu unulu langa altulu.

— Fi-mi va permisú a-ti da bratiulu meu, miss Eva?

Eva fara de a díce unu singuru cuventu primí recomandatiunea. In laintrulu ei se petrecoa unu simtiemintu atátu de admirabilu farmecatoriu, încátu i érá imposibila ori-ce gluma. Mersera multísioru unulu pe langa al ulu, fara de a graí ceva. Mr. Milnes privindu in susu, intrebá :

— Cugeti si acuma inca totú imposibilu de a me iubi?

— Mr. Milnes, dta ti-calci promisiunea, — respunse Ev'a, pe care acésta intrebare o desceptá din o meditatiune nesecura, dara dulce, in care se aprofunda-se de totu.

— Acuma nu suntemu pe coporementu naiei.

— Asié dara me intorcu acolo indata.

— Miss Eva, — díse mr. Milnes cu unu viersu intru adeveru atátu de seriosu, încátu Eva cugetá a audí resunetulu aceluia chiar in anim'a sa, — eu acuma nu glumescu, ma te rogu sê-mi respundi cu tóta seriositatea la intrebarea: Cugeti si acuma inca totu imposibilu de a me iubi?

— Ba, de securu nu.

— Ev'a si-aduná tóta potorea, sê si póta tiené dispusetiunea sa sarcastica.

— Asié dara dta ai fi in stare a me...

— Acést'a nu o-am dísu nici cu unu singuru cuventu. Cu privire la mine, acea nu o credú, dara acésta inca nu insemnéza, ca átele sê nu te póta iubi.

(Finea va urmá.)

S A L O N U :

CE E NOU?

* * (*Dlu T. Maiorescu*) scrie in ultimulu nr. alu „Convorbiriloru Literarie,” între altele urmatóriele síre: „Toti cunoscemu importanti'a teatrului pentru unu poporu; toti scimu asemene, cá ni lipsesce acestu elementu de cultura. Vomu traduce dar dramele emínante din alte literature, vomu incuragiá inceputurile nóstre cele bune, déca le avem; vomu descuragiá pe cele rele, si ne vomu interesá, la timpu oportunu, a formá actori adevérati, . . . Dieci si dieci de ani voru trece înainte de a se poté compune o singura trupa de actori, care sê merite acestu nume. Dar de la Pesta ni-a venit o provocare marétia, subscrisa de barbati celebri, însufletíta prin adunári numeróse, condusa de unu comitetu alu natiunii: este vorb'a de a stringe banii, pentru ca *mai antáiu de tóte sê zidimu casele teatrului.* De aci incolo lucrurile voru merge rapede si bine: zidurile le avem, dramele voru veni.“ — Trebuie sê protestámu in contra acestoru síre din urma. Nu existe nici o provocare a comitetului pentru fondu de teatru, prin care acest'a ar fi facutu apelu, d'a contribuí, ca mai nainte de tóte sê zidimu casele teatrului. Astu-felu de provocare nici nu s'a potutu face, cá-ci scopulu Societátii este numai d'a creá un fondu, „din care cu timpulu sê fia posibila infintiarea unu teatru natiunalu romanu.“ (§ 1. din Statute.) Va sê dica, este vorb'a numai d'a aduná bani. Cum se va infintiá apoi cu tempulu acelu teatru: formá-se-va antáiu unu repertoriu si o trupa de actori, si-apoi zidí-se-va unu teatru si unde? — sunt cestiuini, la cari va respunde acea adunare generala, care (§ 21.) se va convocá a nume spre acestu scopu atunce candu voru fi bani.

* * (*Societatea academica romana*) a insarcinatu pe dnii Laurianu si Odobescu, cari propusera a se respunde din partea societátii academice la opulu lui Roesler despre istori'a Romaniloru, ca dinsi se presinteze cátu mai curendu reporturile loru scrise atátu despre Roessler, cátu si despre dictionariulu etimologicu alu lui Cihacu, precum si despre unu articulu importantu a supra Romaniloru, aparatu in Revist'a trimestrala francesa: „Roman'a“.

× (*Unu hotiu pacalitu.*) Unu conductoriu de unu ursu, ajuns, — septeman'a trecuta — pe la mediulu noptii in comun'a Jilav'a. Omulu si companionulu seu, sdroboti de ostenéla, se presentara la usi'a unei crijme ca sê petróca nóptea. Crijmariulu refusá mai antáiu a primí pe cei doi caletori pentru cuventulu, cá déca avea unde sê culce pe unulu, i erá dificile a gasi o locuinta si pentru celalaltu. Cu tóte aceste, — fiindcá erá numai o crijma in satu, — omulu starui cu atát'a otarire, cá crijmariulu si-aduse a minte, cá potea sê ofere ospitalitatea ursului in cosiarulu porcului seu ce trebuia sê-lu taie a dóu'a dí. Porculu e scosu din cosiaru, si pusu intr'o pivnitia; ursulu luá posesiunea cosiarului, si — lucrurile astufeliu regulate, — ómenii si animalele se dederu in bratiile somnului. Toti dormiau linisciti in crijma, candu de odata se audí tipete: Ajutoriu! intr'o clipa toti se desceptara: crijmariulu, nevést'a si servitorii se coborira in curte, conductorulu ursului se desceptá asemenea, si fiindu cá típetele de ajutoriu se audia necontentitu, întielesera, cá ele veniau din cosiarulu por-

cului. — Éta ce se intemplase: Porculu ingrasiatu ca de Craciunu, atítiasse dorinti'a unui hotiu, si care-si alosesse chiar nóptea acést'a a-i furá. — Necunoscéndu schimbarea ce se facuse, i trase in cosiaru, si incepú a lovi fara téma animalulu ce gasise, ca sê-lu urmeze; acest'a negasindu procederea de gustulu seu, se radicá pe cele dóue labe de din dereptu, si cu cele dóue de dinainte incepú a-lu stringe intr'o imbratísiare de mórté. — Cátu de voinicu sê fi fostu hotiulu, intr'unu asemenea momentu, periculu de a fi descoperitu disparea inaintea aceluia de a fi mancatu, si hotiulu strigá pana in momentulu candu Quos ego alu proprietariulu animalului puse unu terminu acestei scene de nópte. Se întielege, cá hotiulu trech de indata din labele ursului in manile justitiei.

— (*Barb'a imperatului.*) In lun'a trecuta se concentrate mai multe regimente intr'unu laghâru in apropiarea capitalei Ungariei, la care a luat parte si imperatulu. Maiorulu R., unu ostasiu cu nisce mustetie lungi si rasucite, unu militaru inca din coi ruginiti, care din lips'a unui nasturu facea o cestiuine de patria, pe candu alergá calare pe campu spre a esecutá cu batalionulu seu diferite miscári dupa ordinulu generalului, vede intr'o mica departare standu pe o muchie unu oficieru imbracatu in o manta (câ-ci plouá) si cu guleru redicatu in cátu nu se vedea altuceva de cátu o barba (favoritii) lunga si pré lunga, de óre-ce dupa regulamentulu militaru nu trebuie sê fia mai lunga de cátu unu tiolu (latímea degetului mare). Infuriatu de cutezarea acestui oficieru, care pe langa pré lung'a sa barba si-a permis de a petrece in lagheru fara nici o tréba, maiorulu nostru se repede spre muchia ca sê trimita pe haimanan'a de oficieru la recóre, si negresítu cu indatoririle de a-si rade barb'a. Intr'o fuga de asaltu infuriatu se apropiá maiorulu de acea muchia unde lu-ascépta cu sange rece oficierulu necunoscutu; dara mare fu surprinderea celui d'antáiu candu vede cá acea manta acoperea pe suveranulu seu, pe insu-si imperatulu, care lu-intrebá despre venirea sa infuriata. Maiorulu marturisece intentiunea ce avea si cere scuse imperatului, care surridiendu i cerú numele, reapatu spre a povestí acést'a intemplanle la locul ei.

‡ (*Romanulu si nemtion'a.*) Malitíositatea tieraniloru nostri este proverbiala; sub o aparintia naiva, tieranulu romanu musca adesea ca si viper'a. — Unu mocanu cu caciul'a tiutiuiana, — scrie „Trompet'a“ — venindu de la Predealu ca sê mérga la Bucuresci, iná clas'a III la terenulu din Ploiesci. Vagonele din clas'a III fiindu pline peste mesura noroculu aruncá pe tieranu in clas'a II. Langa dinsulu, o dama germana cu man'a pretentiósa, lasá sê se véda nemultiámirea ce simtia védiendu pe mocanu alaturi cu dinsa. Fiulu muntiloru simte, si afectandu aerulu celu mai dobitocu, si-scóte luleau'a, o umple cu tutunu, si candu erá aprópe sê scapere, se adreséza cu inocentia afectata la dam'a germana: — Te supera tutunulu cucóna madame? — O! zavera vorte multu tomnoli. (O! supera fórté dle.) — Apoi, dá-te josu c'o sê beau tutunu. Si-si aprinse luleu'a scotiendu nuori de fumu de tutunu lesiescu, facundu pe spectatori sê pufnésca din inima.

⊙ (*Generarés'a si inamiculu ei secretu.*) In Vie-

n'a ocupa o singura dama o locuinta seignioriala; ea este frumoasă și interesantă, cu toate că frumusețea ei este deja cam trecută. Dama ține multu ca să i se dăca „Generarésa“, de și numele ei scurtu, ce-lu pórta, nu se gasește trecutu între rîndurile generalității. Intr'un'a din dîlele aceste, persónele care visitau cas'a unde locuía generarés'a, observara o hartía împodobita și lipita sub pórta, pe care se gasea cu litere și mai elegante câte-va stihuri, care tratau intr'unu modu nu pré delicatu o afacere picanta din viéti'a aceste dame. Portarulu nu negligea, de a o rupe inmanuand'o generarés'e, care se consternă, și infuriandu-se mai tare, promitea o recompensa portarului, — in casu déca ar proveni sê pue man'a pe necunoscutulu criminalistu. Câte-va dîle dupa acésta se gasea lipita éra-si o satira in tocmai ca și cea d'antâiu, numai in altu cuprinsu, care invesele pe mai multi curiosi, ce se adunara acolo. Generarés'a crediú acum, de a nu mai poté pune temeiu pe portaru și ordonă la doi servitori, de a pandi in ograda. Ambii agenti ai onórei femeiesci ofensate erau ascunsi in odaiti'a portarului, candu intr'o demanétia unu individuu intra in ograda, și dupa ce se uită mai antâiu impregiuru, se puse a lipi éra-si o noua satira. Servitori atunci esîndu afara s'aruncara a supra criminalistului și lu-condusera la generarésa unde fu supusu unui interogatoriu, dupa care apoi se indupleca pentru unu daru de bani, de a numi persón'a, ce lu-insarcinase cu lipirea acoloru satire. Se vorbește, că éra unu barbatu avutu și cunoscutu de acolo. Dama' a infuriata se duse indata la elu, avu imprudenti'a, fara a se convinge mai antâiu, de a aruncá a supra lui in presenti'a mai multoru persóne injuraturele cele mai grosolane. Bietulu omu gandea la inceputu, că are a face cu o nebuna aflandu inse apoi cum statea tréb'a, elu cauta de a se desculpá de acúsările ce i se faceau. Espresulu fu atunci chiamatu și se lamuri, că necunoscutulu fabricantu de satiri a insielatu pe prostulu tramisu, nepuindu-i unu nume strainu. Injuratulu pe nedreptu nu se multiamî inse cu acés'a și a intentatu dnei generarese unu procesu de injurie.

× (*Choler'a.*) Au trecutu timpulu, in care sê poate vorbi cu gluma despre acésta epidemia. Dupa raporturile oficiale ale guvernului rusescu, reproducuse prin foi, acolo coler'a se latiesce, și a primitu deja unu caracteru mai acutu, fara inse a fi inca inspaimantatória. In Viena s'au constatatú oficialminte casuri pronunciate de colera. La carantin'a de la Sculeni numerulu bolnaviloru s'a urcatu pana la 20, din care 2 au și moritu. Dupa reporturile mai nóue și in Torontalu (Banatu) s'au ivitu deja casuri de colera.

= (*Intemplári fôrte rare.*) La Komorn nascú acum de curendu o evreica siese copii, — cari murira indata dupa nascere; dara si mam'a sucomba dureriloru, ca-i produsa acea facere. — Nu s'a vediatu asemenea lucru inca, díse gazetele; asemenea nascere s'a mai intemplatú, si acum traiesce inca intr'unu satu langa Graz (Austria) femeia unui tieranu, care de siese ori a nascutu siese-spre-diece copii, si intr'unu timpu de 15 ani. Cea inteiu óra, la virsta de 18 ani, ea nascú unu baiatu și o féta; asemenea a dóu'a óra, in anulu viitoru indata, unu baiatu și o féta; a trei'a óra doi baieti și o féta, a patr'a óra unu baiatu și o féta; asemenea a cincea óra, a siese óra nascú la optu luni trei baieti și o féta si dupa acésta mai veni a cincea dí alu cincilea copilul, care inse muri indata.

Atâtu mam'a câtu si copii se bucura de cea mai deplina sanetate Oper'a de medicina, mai alesu aceea a lui Panul, lib. III. comunica diferite nasceri de cinci, siese, siette și optu copii. Ast-felu a facutu in Slesia femeia unui meseriasiu de-o-data siese copii. Istori'a societii contelui de Mitzban, care de-o-data nascú siette baieti, din care descindu siette familie insemnate in Ungari'a și Transilvani'a, o presupunemu ca cunoscuta dejá. Se díce, că in Egiptu s'intempla adese-ori, ca femeile sê nasca siette, optu copii. Totu astu-felu náreza si doctorulu Bartholin despre o dama dómn'a Darre din Roma, care nascú o-data optu copii. Acésta aru fi asiá o fericire pentru timpurile nóstre, ce sunt asiá de eftine.

× (*Calcatu de unu trenu — si scapatu cu viéti'a.*) — Dupa cumu cetimu intr'unu jurnalulu din Segedinu se intemplă intr'una vineri, că unu trenu, ce intră nóptea in ograda' a garei din mencionatulu orasiu a surprinsu pe unu lucratoriu, care tocmai atunci éra ocupatu. Mai multi vediuara acésta nenorocire și la strigatulu lui s'adunara o multime de ómeni, cari așteptau cu cea mai mare nerabdare trecerea trenului. Candu dupa câte-va secunde s'intempla spre mirarea multimei, — că vede pe calcatulu lucratoriu radicandu-se in picioru — Nu i se intemplase nimicu, afara numai că i se julise pucinu pielea la o mana și că geroculu seu a fostu ruptu de catra conservatorulu cenusiei masinei. Elu pica asiá de multu fericitu încátu veni între sine, și mai alesu încátu privesce rotile. Mantiendu-si deplin'a sa presentia de spiritulu se dadu pucinu la o parte și se intinse la pamentu, pentru a evita mencionatulu conservatoru de cenusie încátu astu-felu scapá. Elu trebuie sê multiu-mésca, că a scapatu cu viéti'a, numai presentiei sale de spiritulu. Cu toate aceste tota catastrof'a nu parea sê fi facutu a supra lui vre-o impresiune pré mare, că-ci se duse, fara a díce unu cuventu, — éra-si la lucrulu seu.

✂ (*Hymen.*) Dni teologi Vasiliu Deciu din dieces'a Lugosiului și Mihaiu P. Ciurdariu din dieces'a Oradei-mari in 30 septemvre incredintiara pe sororile domnisióre Ana și Emilia Farcasiu, ficele preotului romanu din Rogoz. — Dlu Vasiliu Herle, profesoru la gimn. de Beiusiu in 30 septemvre si-a serbatu cununí'a cu dsior'a Luisa Popoviciu, fic'a preotului din Ujlak. — Dlu Sigismundu Sîncai, teologu absolutu alu diecesei Oradea-mare si-a incredintiatu de fitóri'a socia pe domnisiór'a Amalia Szabó, fic'a dlui preotu din Cardou.

Literatura si arte.

* * („*Sionulu Romanescu*“) a incetatu, că-ci in semestrulu alu doile n'a avutu mai multi de 200 de prenumeranti. Si dintre acestia, a patr'a parte a ramasu in restantia cu pretiulu de prenumeratiune.

* * (*Dlu Alesandru A. Macedonschi.*) studentu in litere la Bucuresci, a pusu sub présa câte-va din poesile dsale, intitulate: „*Primavér'a.*“

* * (*A aparutu de sub presa:*) „*Tuberculoza*“ (oftic'a) tratamentululu și evitarea sa pentru usulu turtoruru de M. Rosenthal, dr. in medicina.

Din strainetate.

Δ (*Civilisatiunea la popórele selbatice.*) Spre la-
tírea civilisatiunei între popórele selbatice a obositu
fórté multu asiá numitulú poporu yankee. — Asiá in-
fluíntiei acestuia e de a multiamí cá domnitoriulu din
Japani'a si-a luat de tíenta a caletóri tóta Europ'a,
ca sê véda, ce i lipseseo poporului seu. Camehameha,
regele insuleloru Sandwich, a compusu unu cabinetu
constatatoriu totu din individi americani, cari ni-
suiescu din respoteri pentru cultivarea poporului si
desvoltarea economiei. — Pe de alungulu insuleloru
Fidschi s'au colonisatu americani, cari apoi dimpre-
una cu selbaticii traiescu o víctia mai regulata pro-
clamandu-si de rege pe principalulu loru Cakoban; la
oficiele mai inalte, afara de unele de rangú mai de
josu, sunt aplicati totu barbati americani si anglesi si
cu limb'a oficiósa anglesa. Acestu rege a ordínatu a se
serbá prim'a-data serbatorile pasciloru, celebrandu-se
pretu'indenea cultulu divinú. Tóte aceste nu sunt lu-
cruri de despretiuitu, candu cugetâmu, cá indianii
numai cu câti-va ani înainte de acést'a erau manca-
tori de ómeni; pe ba'treni, ca sê nu li fia spre greu-
tate, i îmbuceau, dupa repausarea capulu familiei so-
ci'a si sclavii aceluia se ucideau, parintii aveau drep-
tulu de a ucide pe fiii loru, domnii pe sclavii loru si
capii semintieloru pe subalternii loru, ma tiran'ia unui
voivoda de acolo numai in anii abia'trecuti pana la
acelu gradu alu selbaticiei ajunsese, încâtu i erá fala
candu se laudá cá in viéti'a lui a mancatu 6900 de
ómeni. — Acuma guvernulu americanu i impedeoa in
tóte aceste aspiratiuni selbatice. Numerulu acestoru
ómeni selbatici infranati se urca la 150.000. Comer-
ciulu si industri'a la ei infloresce pe dí ce merge totu
mai tare. Guvernulu a infintiatu si o fóia oficiósa sub
titlulu: „Fiji Gouvernement Gazette.“ Acuma vreu sê
faca unu portu mare pentru náile cari comunica in-
tre Australi'a si San-Francisco, care portu ar fi de o
inflúntia mare pentru desvoltarea relatiuniloru co-
merciali de acolo.

‡ (*Legenda napoleona.*) Se istoriseseo, cu séu
fara cuventu, cá pe candu Napoleon III erá copilu, o
negrese-tíganca ghicitóre de norocu, consultata de
maica sa i-ar fi dísu: Copilulu acest'a este meritú la
cele mai mari destinate, inse elu ar trebui sê se pa-
diésca de liter'a S., care va jocá unu rolu mare in osis-
tinti'a sa. — Mai tardíu se spune, cá Napoleon fiindu
imperatu, faimosulu mediune Homo a datu in Tailerii
o serata de spiritismu. La cea artâiu esperiintia con-
sultata muma-sa respunse: Adu-ti a minte de predi-
carea negresei! Cuvintele aceste de buna séma facu
sê surida curtesanii, pe imperatu inse lu-facura se-
riosu. Acum, recapitulandu viéti'a lui Napoleon III,
se vede in adeveru, cá liter'a S. se afla in tóte momi-
tele mari. — Cu dins'a s'a inceputu intermodarilo la
Strassburg. Apoi au urmatu: Sebastopolu, Solferino,
Sadova. — In fine prin liter'a S. a inchiaiatu l.
Sedan!

‡ (*Nomen et omen.*) In privinti'a contrastului
ce se afla câte-odata, între numele si caracterulu unei

persóne, éta ce narédia diuariulu „Constitution.“ Pel-
lissier, a carui asprime si misantropia au devenitu
proverbialo, se aflá intr'o dí in Tuillorii inaintea im-
peratorului si i díse: „Curiosu, fórté curiosu!“ — Ce
e? întrebá Napoleon. — „Ah, istoriór'a cea mai pi-
canta din lume.“ — E bine! dar care e? — „E pré
comicu, curatu de inebunitu!“ — „No sê vorbesci
odata?“ — Uito, Maiestate, inaintea dvóstre stau trei
maresiali ai Franciei: Randon, Canrobert si eu! —
— „Ei si?“ — Randon, renumitulú Randon, se nu-
mesce Cesare. Dar ce dracu a cucoritu elu vr'odata!“
Randon increti fruntea. — „Si Canrobert, Maiestate,
Canrobert se numesce Certain (Siguru, decisu)“; elu
care între toti generalii e celu mai nedecisu.“ — Can-
robert rosí ca foculu. — „Si-apoi eu“, continuá Pel-
lissier, „eu, Pellissier, me numescu Aimable!“ La
acést'a declaratiune toti se inveselira si incepura
se ridia, — afara de Pellissier, care pastrá liniscea
de feru.

‡ (*O resbuuare originala.*) Unu caletoriu din
Drezda, Sacsonia, ce parasí vaporulu la Bonn (Prussia
rhodana) se tanguí catra capitanu a supra unui chel-
neru ce i luase mai multu decâtu ceea ce se cuvinea;
acést'a gasindu tanguirea drépta, departá pe chelneru,
indata ce ajunsese in Bonn. Pe candu caletoriulu statea
pe malulu Rhiinulu si se uitá la vaporu, care plecá
inainte, chelnerulu departatu s'apropiá de elu si, im-
bratísiandu-lu, ca si candu ar voi sê-i spue ceva, i
muscá o urechia pe care o stupí apoi la pamentu. Ca-
letoriulu spariatu o redicá de josu, si, dupa ce a invo-
lit'o cu multa ingrigire intr'o hartia se duse la Clini-
ca, pentru a spune sê-i o cósá la locu. Tóta acést'a ope-
ratiune se efectuí curóndu, cá-ci sunt cáto-va díce,
caletoriulu nostru s'a reintorsu in Dresda, spre a se
tameduí radicalminte a casa. Culpabilulu este pusu la
arestu unde si ascépta osind'a sa.

Deslegarea gâciturii de siacu din nr. 32:

Ventule, fă-te sagéta,
Pe badea mi-lu ada 'ndata,
Prin gradin'a cu bujorulu,
Câ le liti'a-i duce dorulu;
Ventule du-te de-i spune,
Câ zabavele nu-su bune,
De cumva n'a vré sê vie,
Sê remana préda tîe!

Deslogare buna primiramu de la dómnele si
domnisiórele: Iuliana Dembianu, Eugonia Galgotzi,
Ana Piso, si de la domnii: Demetriu Besianu, Ioanu
Iulianu Bochisiu.

‡ *Suplementu: Novele de Iosifu Vulcanu,*
tom. II. cól'a IX.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi in Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

‡ Exemple complete mai avem din inceputulu anului. ‡